

Davorin Jenko

K njegovi stoletnici

(Konec)

V Pančevu je našel malo porabne snovi, tudi zbor ni bil vzorno organiziran. Čakalo ga je torej na vseh straneh neizmerno veliko dela. Jenko, krepki Gorenjec, je zastavil lopato in začel. Pesem za pesmijo je skladal in sproti pripravljaj za zbor. Ta se je ob njegovem neumornem in vztrajnem delu večal in na znotraj krepil, da je rasel od dne do dne in se je njegov sloves širil vedno dalje. Gotovo mu je neizmerno prav prišlo pri tem delu vse ono izkustvo, ki si ga je bil nabral, ko je vodil pevski zbor »Slovenskega pevskega društva« na Dunaju. Kajti bistvena lastnost dobrega pevovodje leži v spretosti, v izkušnji, ki zna držati z eno roko red in disciplino v zboru, z drugo pa dvigati zbor od stopnje do stopnje vedno više. In to je Jenko umel. Za njegove izredne zmožnosti in uspehe so izvedeli v Belgradu in ga pridobili za sé: l. 1865. je prevzel »Belgrajsko pevsko društvo«, ki ga je vodil do l. 1871., ko je postal kapelnik narodnega gledališča ravno tam. Tudi v tem društvu je imel Jenko dovolj hvaležnega dela. Na Dunaju se je bil pri izvrstnih klasičnih koncertih naučil vseh potrebnih podrobnosti. Srbi pa tedaj niso imeli še bogve kako razvite reproduktivne glasbene umetnosti, saj tudi niso imeli šolanih glasbenikov. Tem hvaležnejše polje je imel tedaj Jenko, da je vse svoje bogato znanje in vse svoje dunajske izkušnje mogel uporabiti in društvo polagoma dvigniti na stopnjo izredne umetniške dovršenosti, da je mogel Mokranjac pozneje obiti z zborom vsa večja evropska mesta in tekmovati z najboljšimi evropskimi zbori. Že tedaj, ko je vodil omenjeni zbor, je rasel v Jenku polagoma voditelj srbske glasbe, ki je vedno bolj in bolj prehajala pod njegovo taktirko. Ko so pa v Belgradu odprli l. 1870. novo narodno gledališče, se je njegov upravnik in ravnatelj Gjurdjević, čigar kraljevsko himno »Bože pravde« je bil Jenko prej uglasbil, obrnil do njega s ponudbo, da sprejme mesto kapelnika v novem gledališču. Ta ponudba je nudila Jenku stalno mesto in najširši delokrog, zato jo je gladko sprejel. Jenko je začutil, da je prispel v svoj življenjski pristan, zato se je te službe oprijel z vso dušo. Saj se mu je nudilo dovolj prilike, da je preizkusil vso svojo skladateljsko in organizatorno moč in silo. V tej službi je šlo za tem, da organizira gledališko glasbo in jo dvigne, kar moči visoko. To se mu je povsem posrečilo. Ni zapustil mesta prej, da ni preustrojl preprostega gledališča v evropsko organiziran zavod in ga dvignil na višek sodobnih evropskih gledališč. Seveda je moral tudi skladati vedno več. Potreba raznih svečanosti, pevskih zborov in predstav so mu potiskale pero vedno pogosteje v roko. Zložil je neštivilno raznih pesmi v različnih skupinah: za zbor, za dvospeve, za samospeve, za klavir in petje, za orkester s petjem in sam orkester. Med številnimi gledališkimi overturami in vložki, s katerimi je moral opremiti veliko iger, je zložil tudi opereto »Vračara ali Baba Hrka«, mnogo tujih del je pa temeljito predelal za domač oder. Število njegovih tiskanih skladb in v rokopisu presega gotovo število 300. Na tem mestu si je stekel za srbsko glasbo nevenljivih zaslug; bil je

pravzaprav duševni vodja vsega njihovega glasbenega življenja in delovanja, zato ga Srbi po pravici štejejo med svoje najboljše glasbenike; saj je on dvignil tedanjo preprosto, le na preprostih narodnih osnovah slonečo glasbo na višino sodobne zapadnoevropske glasbene umetnosti. Njegove velike zasluge so mu priznali s tem, da so ga skoro vsa srbska pevska društva imenovala za častnega člana, kralj Milan ga je imenoval pa za dvornega kapelnika in ga odlikoval z redom sv. Save.

Polnih 52 let je obdržal Jenko taktirko belgrajskega narodnega gledališča, dokler ni odšel l. 1905. v stalni pokoj. Četudi je živel pretežni del življenja v Srbiji, četudi je opravil tam pravo gigantsko delo in našel tudi popolno priznanje, četudi je imel doli v mestu celo svojo hišico, ga vendar ni strpelo doli. Kakor je prej skoro vse počitnice preživel doma v Cerkljah in Dvorjah, tako je tudi svoj pokoj hotel uživati med svojim narodom. Na večer svojega življenja se je nastanil v Ljubljani v Kolodvorski ulici št. 11, kjer je ostal do smrti. Še ga imamo živo v spominu, kako je dan na dan sedel pri jedi v restavraciji »Lloydu« in kavarni »Prešernu«, vedno s črno čepico na glavi in časopisom v rokah. Ker je bil menda že po naravi bolj samotar, ni iskal družbe, če pa je kdo prisedel, je bil nad vse prijazen in uslužen. Glas mu je bil visok, zelo onemogel, hripav in se je zatikal; spominjal je na zadnja leta Gerbičeva. Umrl je v sredo, dne 25. novembra 1914, ob 9 in 55 minut zvečer. Posmrtno obvestilo je priobčila v »Slovincu« in »Slov. narodu« samo Glasbena Matica, katere častni član je bil; oba dnevnika sta mu napisala tudi nekaj vrstic s površnim, nad vse kratkim poročilom o njegovem življenju in delu. Skoro bi rekel, da ga nismo v njegovi skromnosti prav poznali ne cenili in smo komaj vedeli, da je bil vendarle naše gore list, ki nam je dal nekaj klasičnih pesmi.

Pogreb je bil v soboto 28. novembra ob 3 popoldne dosti dostojen. Zastopana so bila z zastavami pevska društva »Ljubljana«, »Ljubljanski Zvon« in »Slavec« ter brez zastave »Glasbena Matica«. Zadnji trije zbori so mu združeni zapeli pred hišo »Usliši nas, Gospod«, na grobu pa njegovo vekovito »Blagor mu«. Pokopal ga je skladatelj p. H. Sattner, zastopanih je bilo pa pri pogrebu prav veliko kulturnih društev in dosti občinstva. Mesto Kranj mu je poslalo po deputaciji krasen venec, ker je bil njegov častni član. Izpolnila se mu je srčna želja, ki jo je zapel in nam jo izročil v »Tihi luni«:

Biti mi je srčna želja
v krilu tvojem slednje dni.

kajti pokopan je pri Sv. Križu na 20. odd. v 4. grobu (od vzhoda) 9. vrsta, Spomenika nima.

Jenko je bil mehke duše, ki je neizmerno ljubila svoj dom. Dokaz številne domorodne pesmi, ki sem jih že gori omenil. Klical je na pravičen boj »junaško kri«, a je istočasno sanjal o »srečni domači vasi«, o »lipi, ki je zelenela in vabila ptičke v senčico«, klical tovariše k »pobratimiji«, mehko kramljaj z ljubico v »Vabilu«, ki ga štejem še vedno med naše najlepše pesmi, »dramil rojake« na delo in molil, naj »Bog blagoslovi delo naših rok«. Tudi njegova »Molitev« spada med naše najboljše pesmi.

Glasbeno snov je zajemal iz naših in srbskih narodnih pesmi, ali se je vsaj opiral na nje. Posebno jasno se ta vpliv vidi v »Napreju«,

ki ga je svoječasno dr. Kimovec sporedil zelo srečno z ljudsko »Pri-jatelj, kod si hodil, prijatelj, kje se bil« in ravn. Premrl s Cvekovo »Skalovje groba se odgrne«. Njegovi »Dve utvi« pa dobro posnemata v temeljni osnovi našo »Adijo pa zdrava ostani« — gorenjski napev.

Jenko je skladal iz živega doživetja, nikdar po naročilu in po sili. Njegove pesmi so vzkile v duši, v srcu, doživel jih je v vsej duši, izoblikoval in jih šele povsem zrele zapisal. Zato so tako zdrave, preproste, razumljive, sežejo do srca in jih je narod zato tako vzljubil in kar z odprtim srcem sprejel. Mož je bil v resnici rojen glasbenik, saj pravzaprav niti ne vemo, da bi se bil kje bogve kako temeljito šolal in učil teorije. Smemo reči, da je bil večjidel samouk kot pa učenec te ali one izrazite šole. In vendar je bil naš glavni glasbeni steber svoje dobe, ki je tudi naši glasbi bistveno pripomogel na spo-redno višino evropske glasbe.

Te zasluge mu moramo ob stoletnici rojstva odkrito priznati in smo mu jih tudi priznali: pred Glasbeno Matico ima svoj kip med najodličnejšimi glasbeniki; pred hišo, kjer je umrl, stoji spominski steber, ki je bil postavljen lani; v rojstni vasi ima ondi, kjer je stala njegova rojstna hiša, spominsko piramido, tam tudi spominsko ploščo, v Cerkljah pa doprsni kip v naravni velikosti, ki je bil odkrit s pri-merno slavnostjo v nedeljo 20. septembra. Pri tej slavnosti so sode-lovali tudi zbori našega kranjskega pevskega okrožja.

Rakuša je prav zapisal v svoji knjižici »Petje v preteklih dobah« na strani 160.: Pesem »Naprej zastava Slave!« je najslavnejša njegova pesem in dokler bo slovanskega naroda — tega bodočega vla-darja sveta, tega nosilca omike in prosvete (podčr-tal on) — tako dolgo bo s to skladbo živelo Jenkovo ime.

Slava mu!

Trobina Stanko:

Slovenska narodna pesem iz Prekmurja

Nič novega ni to, ako trdimo, da je naš vzhodni del lepe Slovenije, ki tih in miren čuva stara in častitljiva panonska tla, naše Prekmurje, svet, ki nudi v kateremkoli pogledu nekaj novega in posebnega. Naj se ozremo nanj s socialnega vidika, ali političnega in zgodovinskega ali etnološko-krajevnega, povsod bomo našli značilnosti in posebnosti, ki so bistveni znaki prekmurskega dela. Razumljivo je to: kajti kraji, ki tvorijo danes slovensko Prekmurje, niso dolgo časa uživali iste usode z ostalimi Slovani in so odcepljeni od njih pod tujo oblastjo in tujimi vplivi doživljali svojo posebno zgodovino. Zlasti v narodopisnem in ljudsko-kulturnem pogledu (narodna poezija, narodna umetnost!) tvori danes pri nas ta del slovenske zemlje posebne poteze in značilnosti, ki nudijo mnogo gradiva zlasti strokovnjakom omenjenih področij. Tu slišiš govorico, na kateri opaziš vplive od madžarske strani, tam zopet poslušaj pesem, na kateri spoznaš povezanost z osnovami tuje glasbe (zlasti madžarske in hrvatske), drugje boš spet videl razigrano igro mladine, ki ti bo predstavljala veselo razpoloženje, kot si ga morda že doživel v sosednjih slovenskih ali medžimurskih goricah. Spoznal boš, da je tu točka in križišče lastnih in tujih kulturnih vrednot, ki so dale tudi narodni umetnosti svojski značaj.

Prekmurska narodna glasba je v splošnem tipična in pristna. usedlina ustvarjajoče, lastne narodove duše. Ako boš pazno motril in iskal v tem narodnem bogastvu, boš tu pa tam morda spoznal tuje vplive, ki so zašli v pesem, ki hoče biti prava glasilka prekmurskega življa. V večini pa boš našel pristnost prekmurske narodne psihe, ki je verno zrcalo tega narodovega življenja. Slišal boš pesem, ki je silna po narodnem karakterju, pesem, ki opeva ljubezen, pesem, ki je polna verskih motivov, a tudi pesem, ki razodeva težka spoznanja iz časov, ko še ta pesem ni kipela svobodno narodu iz grla. Veselje in žalost se zlivata v skupno čustveno izraznost in baš v tem je polnost in popolna organska rast tega ljudskega umetnostnega izražanja.

Ob motrenju teh narodnih umetnin boš spoznal, kako je ta panskni tip ohranil iz davnih vekov usedlino svojega lastnega narodnega ustvarjanja. Zgodovina nam drugje zlepa ne pokaže tako čudovito ohranitev tega narodnega snovanja, kakor je baš tu, navzlic tolikim fizičnim in kulturnim ofenzivam na narodno bitnost prekmurskih Slovencev. Na eni strani močan pritisk Madžarov, na drugi strani vpliv Nemcev in potem še naravne zapreke, vse to je sicer oviralo svobodno rast tega narodnega organizma in s tem tudi ustvarjanje narodne umetnosti. Prekmurska narodna pesem je zato preživljala trde borbe za svojo lastno narodno bitnost: trpela je, se borila, bila je žalostna v svojih preizkušnjah in borbah za obstanek, a podlegla in za vedno umolknila ni nikdar. Iz teh težkih borb je vstala s svojim ljudstvom v novo, svobodno življenje, ki bo znalo ceniti njeno veliko, toli preizkušeno samobitnost.

Slovenska narodna pesem iz Prekmurja je v snovanju motivov kaj bogata. Odkriva nam narodno bogastvo od najbolj preprostih motivov vsakdanjega življenja do visokega poetičnega dejstvovanja. Največ je ljubezenskih in verskih motivov. Ljubezen je verna spremljevalka človeškega čustvovanja in dejanja, je mogočna sila za narodno pesem. Zelo mnogo je pesmi, ki slikajo veselo romantično življenje. Mladostna veselost si želi v svoji rasti živahnega poleta: izživetja hoče. Tako slika prekmurska narodna pesem ljubavne prizore, ki odkrivajo hrepenenje ali uživanje te ljubezni. Na primer:

»Sunce že doli gre, mejsce prihaja,
lubi mi k lubei gre, lepu svičkava.«¹

Ali na primer drugo:

»Snočkar san nekaj pri Micki pozabu,
fajfco tobaka pri njej sem pokadu.« itd.

Ali še lepši ljubezenski motiv:

»Fantič je prišeu, pod oknom je stal,
po polki je trkau, je lubeu von zvau;
odi von lubica, svetla je lunica,
jakša² kak solnce poldne.«

V to veselo ljubezensko čustvovanje pade večkrat tudi značilna opreka, na primer:

»Pozimi, poleti sam 'odu k dekleti,
daj prišlo je nekaj, več blížek ne smem ponoč.« itd.

(Konec prihodnjič)

¹ žvižga.

² lepša, boljša.

Iz delovanja Pevske zveze

Pevski tečaj za pevovodje v Ljubljani.

V dneh 27., 28. in 29. januarja je bil pevski tečaj za pevovodje v Ljubljani. Začelo se je delo dne 27. ob 3 popoldne v Rokodelskem domu, nadaljevalo ob 8 zvečer v Vajeniškem. Naslednje vaje so bile deloma v Rokodelskem, deloma v novem Vajeniškem domu. Tečaj sta vodila profesorja Bajuk in Tome, ki sta si, kot v Grobljah, delila delo tako, da je predelaval Jenkove pesmi Tome, Foersterjeve pa Bajuk. Čas sta prav dobro izrabila in opravila vse delo po načrtu kljub temu, da sta imela reden šolski pouk tudi one dni, vrh tega skupne konference in vse pisarniške posle, ki rastejo ob koncu tečaja v neizmernost. Vmes je nadaljeval profesor Gröbming prezanimivo glasbeno predavanje o raznih pevske napakah.

Tečaja se je udeležilo 52 pevovodij, ki tvorijo zdaj nekako železni kader zbora pevovodij. Resnim starejšim članom se je pridružilo zdaj več mladih navdušenih članov, kar je zelo razveseljivo in važno za zvočnost zbora, ker se mladeniško sveži glasovi kaj lepo zlivajo z resnejšimi starejšimi, važno pa tudi za rast in procvit zbora, ki bo ob takem naraščanju gotovo lepo uspeval. Zbor ima zdaj 8 prvih, 11 drugih tenorjev ter 17 prvih in 18 drugih basov; nekaj članov je bilo zadržanih. Vneto se udeležuje vsega dela tudi znani organizator in pevovodja koroških pevcev Zdravko Hartman. Pri tem tečaju se je pokazala že na znotraj v organizaciji in tovarištvu med člani povezana enotnost, a tudi na zunan v izredno krepkem nastopu pri obeh koncertih. Zbor je namreč odpel naštudirani spored v četrtek 28. januarja v novi frančiškanski dvorani s prenosom po radiu, dne 29. januarja pa v Prosvetnem domu v Mostah. Prvi koncert je bil izredno slabo obiskan. Za hrbiti odličnih gostov bana g. dr. Natlačena, podžupana in predsednika Glasbene Matice dr. Ravniharja, predsednika sod. dr. Golje in obeh gg. Foersterjevih sinov dr. Vladimirja in Jaroslava je zijala vseprek neizmerna praznina do cenejših sedežev, kar je zopet dokazalo mlačnost, in nesmisel, nekulturnost tako zvanih »boljših« krogov, ki kulturnega pomena petja ne morejo ali nočejo doumeti. Več žeje po lepi umetnosti imajo torej reveži. To obče znano dejstvo pa ni motilo pevcev, ki so v neizmernem navdušenju dosegli v prestolici uspeh, kakršnega ni nihče pričakoval. Poročilo o koncertu je na drugem mestu.

Drugi koncert v Mostah pa je imel preozek prostor, kajti ljudje so zasedli in zastavili vse dohode in prehode in celo

pred vrati poslušali. Ves dohodek tega koncerta je zbor namenil novi cerkvi sv. Družine; gotovo lepo delo. Naj sv. Družina zborovo delo blagoslovi in skrbi, da bo zbor ostal lepa složna pevska družinica ene duše in enega srca.

Odbor pozna težke razmere članov, zato je prevzel nase vse stroške hrane in stanovanja. Težko breme bo izredno težko zmagal ob deficitu prvega koncerta, toda poguma mu ne manjka. Delo bo teklo z božjo pomočjo dalje in že se kažejo jasni obrisi dela za počitnice.

Pevski tečaj v Celju.

Dne 4. in 5. januarja je bil v Orlovskem domu v Celju pevski tečaj Pevske zveze, ki ga je vodil pevovodja Zveze profesor M. Bajuk. Udeležba je bila zelo razveseljiva iz vseh bližnjih župnij, večinoma mladi, idealni fantje. Predmet tečaja je tvorilo več obširnih referatov, med drugimi o naših pevske organizaciji vobče in o nalogah Pevske zveze ter o njenem dosedanjem delu podrobneje. Pevovodja je pionir prave pevske umetnosti, on je duša vsakega zbora, zato je veljal drugi referat pevovodjem in njihovim dolžnostim. Ritmika in pravilno taktiranje je temelj vsake glasbe, zato je predavatelj v naslednjem referatu obravnaval analizo ritma od prvotnih začetkov enostavnega do zloženega ritma.

Ker smo imeli vmes tudi nekaj praktičnih pevske vaj v zboru, je prišlo zelo prav, žal zaradi pomanjkanja časa skraćeno, predavanje o lepi knjižni izreki. To bo za enotno izreko posebno potrebno na Štajerskem, kjer imamo marsikje svojo izreko, ki je od obče knjižne i po naglasu i po vokalizaciji zelo različna. Za skupno petje, ki ga bodo začeli sedaj po okrožjih gojiti, bo nujno potrebna enotna izreka.

Pri tečaju so sklenili, da bodo v prihodnjih tednih organizirali 5 novih okrožij in začeli z rednim živahnim delom po zgledu tovarišev na bivšem Kranjskem, kjer so dosegli zbori že tako izredno lepe uspehe.

Posebno razveseljiva je bila navzočnost odličnega glasbenega delavca, prečastitega g. dr. Ivana Jančiča, konzistorialnega svetnika in župnika iz St. Petra, ki je vztrajal ves prvi dan od začetka do konca, da nam je nudil vzoren zgled.

»Celjski zvone« je nudil udeležencem sobo in posodil ves potrebni material ter stal z vsem potrebnim požrtvovalno ob strani.

Če Bog da, bo prihodnji tridnevni tečaj, ki ga bo Zveza priredila bržkone že v prihodnjih počitnicah, utrdil dosedanje

delo in zgradil trdno podlago za sistematično napredovanje lepe pevске umetnosti po zeleni Štajerski. Morda se združijo s časom tudi štajerski pevovodje v skupen zbor po zgledu kranjskih, da bodo imeli k skupnemu viru bliže, kajti je nekaj tovarišev pri našem zboru s Štajerske že zdaj, ki prav redno in vneto sodelujejo z nami. To bi bila plemenita tekma!

Bog daj!

IZ OKROŽIJ

Šentjernejsko okrožje si je izvolilo pri zadnji okrožni seji sledeči odbor: predsednik Fr. Cerkovnik, kaplan v Št. Jerneju; tajnik in pevovodja Fr. Godec, organist v Škocjanu; blagajnik Martin Gorše, kaplan v Škocjanu. Odbor je sklenil prirediti spomladski okrožni koncert, če mogoče, v Novem mestu, če ne, pa kje drugje. Dal Bog, da bi se res tudi naša lena Dolenjska zdramila in krepko nadaljevala začeto delo!

Pevsko društvo v Zagorju ob Savi je imelo 7. junija lanskega leta velik koncert v Zadrúžnem domu v Zagorju, pri katerem je odpelo v moškem, mešanem in ženskem zboru 14 pesmi, ki so bile vzete večinoma iz »Pevca«. Posebnost je bil pri koncertu nastop številnega mladinskega zbora, ki je zapel štiri pesmi novejšega kova. Vse pesmi je naučil in vodil koncert agilni pevovodja Rozman. Podrobnega poročila nismo dobili, poznamo pa vestnost in zmožnost pevovodje, zato ne dvomimo, da je bil uspeh prav dober. Peli so v mešanem zboru sledeče: Prelovec: Pozdrav, Kimovec: Poljskih rožic, Schwab: Vlak, Vodopivec: Boter polž in Izgubljeni cvet, Prelovec: Ko so fantje proti vasi šli, Jerreb: Kam si šla mladost ti moja in Jobst: Mi smo mladi; v moškem zboru: Jobst: Mi hočemo pesmi, Skok: Bori, Prelovec: Slava delu; v ženskem: Lahajnar: Slana, Kramar: Dekle in roža, Tomc: Pa nobena ni; v mladinskem zboru pa: Jobst: O Adrija, Železnik: Vedna pomlad, Kenda: Peletin in putka, Hubad: Miška.

Dva koncerta na Koroškem.

Vneti koroški pevci so neutrudljivi v delu za lepo slovensko pesem. Med božičnimi prazniki so priredili v Podjuni kar dva zelo uspela koncerta, in sicer na Štefanovo v Žitari vesi, naslednjo nedeljo pa v Železni Kaplji.

Človek, ki dalj časa ne obišče Koroške, se sploh ne more ob takih prilikah prav živeti: pesem, ki je stoletja ohranjala koroški slovenski rod, doni danes še z isto ali še večjo melodijo po slovenskih vaseh. To dokazujejo taki nastopi, kakršen je bil v Žitari vesi in v Železni Kaplji. Pod vodstvom Hartmanovega Folteja iz Libuče so najprej združeni pevski zbori zapeli večno lepo »N' mav čez izaro«, nakar so se vrstili na odru drug za drugim po-

deželski pevski zbori iz vse Podjunske doline. Vmes pa je spregovoril pozdravno besedo tajnik celovške Prosvetne zveze Vinko Zwitter, ki je v naravnost poetično zasnovanem govoru opozoril na melodijo slovenske pesmi, ki naj še naprej prihaja v sleherno vas in združuje slovenski življ. Zvrstilo se je zopet nekaj pevskih točk, nakar je spregovoril poslušalcem profesor Tischler iz Beljaka.

Tudi Tischler je govoril ljudem iz srca: mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje! To je božična poslanica. V občutnih besedah je nato govornik opozoril na poslanstvo naše lepe pesmi, ki naj še naprej prehaja iz roda na rod ter spominja slovenski življ na Koroškem, da je Koroška zibelka slovenstva in naj taka tudi ostane.

Zopet so se pojavila na odru dekleta iz Št. Vida, potem fantje iz skoro vseh večjih krajev Podjune (Mohliče, Tinje, Škocijan, Št. Vid, Št. Lipš, Železna Kaplja itd.), med odmori pa je delal kratek čas tamburaški zbor iz Galicije.

V nedeljo so pevci, le da se jim je pridružilo še nekaj zborov, ponovili koncert v Železni Kaplji in sicer v kino-dvorani, ki je bila istotako popolnoma zasedena, kar je za Železno Kapljo vsekakor velikega pomena.

Koroška narodna pesem dela čudeže — je dejal v svojem govoru Zwitter; pesem vstaja v raztresenih slovenskih vasi, se združuje pri pevskih nastopih v večjih farah, navdušuje stotine poslušalcev v trgih in si utira pot na vse odre. Zraven pa izpolnjuje poslanstvo, ki ga ji nikdo ne more iztrgati: da je glasnica slovenstva, tistega slovenstva po božji volji, ki že stoletja kljubuje vsaki krivici in nasilnosti.

Pevski koncert »Zbora pevovodij« v proslavo 100letnice rojstva Davorina Jenka in Antona Foersterja

V »Slovencu« je priobčil kritik Vilko Ukmar o koncertu sledeče poročilo:

Delovanje Pevske zveze, kjer je združenih polno število slovenskih, večinoma podeželskih zborov, je silno neutrudljivo, pa tudi zelo uspešno, čeprav se nazven vse to delo tako malo kaže in ne išče nikakega česčenega priznanja. Mislim, da je duša vsega tega dela prof. Marko Bajuk, ki je v tem delu neomajen in zdi se, da je tudi pričujoči koncert v proslavo 100letnice dveh velikih mojstrov naše umetne pesmi plod njegovega snovanja. In ta spomin je vsekakor vsega priznanja vreden in spoštovanja vredno tudi delo in trud, ki so ga stvari žrtvovali pevovodje raznih naših zborov, se zbrali v presenetljivo velik moški zbor (kakih 50 članov) in naščuvali ter priredili koncert kot znak pra-

vega, velikega spoštovanja do Davorina Jenka in do Antona Foersterja.

Koncert se je vršil v dveh delih. Prvi del, ki je obsegal šest Jenkovih pesmi za moški zbor, je naučil in vodil skladatelj Matija Tome. Iz zborovega petja je izluščil izraz, ki je bil pristen odsev Jenkove umetnosti. Ta glasbena snov je poln odraz umetnika, ki je nosil v sebi živi ogenj ljubezni do glasbe in do domovine, ki ju je častil z vsem popolnega romantika tako, da jima je poklonil vse svoje življenje in njega delo. In ker je v njem utripala za svet in vse njegove pojave občutljiva sila, zato so tudi njegove umetnine tako prav oblikovan odraz najrazličnejših razpoloženj, kot so se različno tudi v sporedu pokazala: domorodna čustva (Rojakom, Tiha luna) so se družila v tanko čutečem srcu za pojave izven sebe (Lipa, Što čutiš) z ljubavnim čustvom (Vabilo), ki je zopet odsev zdravega in pristnega fantovstva. In vse te različne notranje utrinke je zajel dirigent z večšo roko ter jim izoblikoval navzven v ubranosti tonov prikladno podobo, ne da bi istočasno prezrl čisti glasbeni lepotni zahtevek.

V drugem delu je podal zbor sedem Foersterjevih moških zborov, ki jim je izdelal likovni obraz prof. Marko Bajuk in v tem delu tudi petje sam vodil.

Skušal je čim bolj verno izklesati obraz Foersterja in njegove umetnosti ter po možnosti v danem okviru nakazati različne strani umetnikovega duševnega utripanja. Tako je z ene strani zaživelo razpoloženje, kot ga je znal skladatelj silno tanko podoživljati in ponazoriti iz okolja prirode, čeprav mu je pri tem vedno vdahnil lasten utrip bodisi onostranske poglobljenosti (Večerni ave), bodisi šegave veselosti (Planinska, Gorenjci). Z druge strani pa so se utrinjala čustva kot plod lastnih ekspresivnih doživetij, naj si bo v okviru ljubavne problematike (Razbita čaša, Njega ni), ali ob domorodnih razmotrivanjih (Povejte ve planine, Samo). Tako je stopil pred nas Foerster sicer zelo skromno spričo svoje silno mnogovrstne in razsežne tvornosti, toda zasijal je njegov obraz, kot je prav razkril velikega romantičnega umetnika. Dirigent pa je to sliko orisal tankovestno, in sicer enako z

vsebinskega pogleda kot iz ozira na posebne pevske lepote zahtevke.

Največja odlika tega moškega zbora je v tem, da ga sestavljajo sami pevovodje, tedaj člani, ki morajo z ozirom na svoje stališče imeti že itak večje, nadpovprečne glasbene sposobnosti, ki pa poleg tega, če že ne drugače, vsaj iz prakse poznajo razne značilnosti, dobre in slabe pojave zborškega petja ter so tako že dobili pojmo o njega lepoti in čistosti. Ta svojstvena in tako nenavadna odlika doprinaša to, da poje zbor ubrano, da je zelo discipliniran, da se zna približevati vsebini skladb in slično. Da pa je zato z druge strani glasovni material lahko nekoliko bolj šibek, to je tudi razumljivo ob raznih dejstvih (da mora pevovodja prepevati več ali manj vse glasove pri učenju, da končno pevovodja ni istoveten z dobrim pevcem itd.). In to se ob presoji zvočne barvitosti zbora tudi deloma javlja. Najbolj nesorazmerni sta skrajnosti. Prvi tenor je šibek, drugi bas pa poln in izrazit, dočim je sreda res srednja. Če končno ni še popolne barve zlitosti med glasovi, gre to nedvomno na rovaš kratkega zborovega obstoja, ker se zaradi sorazmerno maloštevilnih vaj še ni mogel povsem zliti. In če upoštevamo, da so zaradi težavnega shajanja imeli pevci v zadnjih dneh gotovo pretirano število vaj, kar ni ravno dobro delo zvočnosti, potem je treba kot končno izreči sodbo, da ima zbor v sebi lepe in zdrave predpogoje za rast v mnogovredno pevsko skupnost, ki bi lahko stopila v ospredje vse naše zborške reproduktivne umetnosti. Že v danem koncertu so bile vsaj nekatere pesmi (Vabilo, Večerni ave) izvedene izglajeno z vso umetniško resnobo.

V pričetku koncerta je v zgoščenem govoru nakazal profesor Matija Tome življenjsko in umetniško pot obeh skladateljev, ki jima je postavil tudi pravo mesto ter jima odmeril pravi pomen.

Koncert se je vršil v frančiškanski dvorani. Udeležba pa spričo takega pomena ni bila ravno neoporečna. — V. U. (Op. ur. Drugi dan so pevovodje koncert ponovili v dvorani Ljudskega doma v Mostah, ki je bila natlačeno polna. Tako je za lepo stvar predmetje pokazalo več smisla ko Ljubljana.)

Nove skladbe

Slovenske narodne pesmi iz Prekmurja. Nabral in priredil Rihard Orel. 1936. Založila Glasbena Matica v Ljubljani. — Po daljšem času smo dobili zopet zbirko slovenskih narodnih pesmi, namenjenih predvsem prekmurškemu zborom ozir. pevcem, pa tudi drugim, ki se zanimajo za slovensko narodno pesem. V pesmih ni kake posebne značilnosti, ki bi bila last-

na samo prekmurske pesmi. Orel je pač zbral v prvi vrsti pesmi, ki so še žive in jih ljudstvo dejansko še poje. Če bi posegel globlje, bi morda odkril znake visoke starosti in značilne poteze prekmurških pesmi. Ti napevi pa so po večini lastni Slovencem sploh, le da so privzeti v zbirko z majhnimi varijantami v prekmurškem tekstu, a še to ne povsod. Neka-

terim napevom se pozna močan vpliv sosedne madjarske ozir. hrvatske pesmi (št. 13, 46, 50, 54, 56, 64). Pesmi so prirejane največ za moški zbor, nekatere za mešani, prav malo za ženski zbor. Zbirko priporočamo vsem, ki se za njo zanimajo.

Čevljar in vrag. Opereta v dveh dejanjih. Besedilo Rudolf Cerar, glasba Danilo Cerar. Samozaložba. Ljubljana 1936.

Dejanje obravnava preprosto zgodbo o revnem čevljarju Urbanu. Kot je preprosta zgodba, taka je tudi glasba: vseskozi pevna v solističnem kot v zborovskih delih. Tudi klavirska spremljava, ki bi jo v sili lahko nadomestil harmonij, je lahka. Za Silvestrovo, predpust in podobne vesele prilike bo ta opereta prav prišla. T.

Novi grobovi

Anton Petelin, oče našega blagajnika prof. St. Petelina, organist v Goričah, je umrl ondi dne 12. julija 1936. Deček je bil določen najprej za krojača, ljubezen in veselje do glasbe pa ga je izvabila v ljubljansko orglarsko šolo, ki je bila prav tedaj ustanovljena. Petelin je spadal med Foersterjeve prve učence in je bil že veteran med tovariši. V Goričah je služboval od leta 1897., torej skoro 40 let. Orglal je prav do zadnjega, četudi je bil težko bolan. V šali se je rad pobahal, »da imajo samo v njihovi župniji posebnost, da poje na koru petelin«. Svetila mu večna luč.

Emil Adamič. Dne 6. decembra l.l. je umrl v Ljubljani obče znani skladatelj profesor Emil Adamič. »Pevce« je že objavil njegovo sliko in podrobni življenjepis. Obseg njegove muze je zajel vsa polja umetne in ljudske glasbe in zapustil dela manjše, srednje in velike oblike. Gotovo spada med najplodovitejše skladatelje, ki je skladal po srcu, a tudi po potrebi, kadarkoli se je kdo obrnil nanj. V bogastvu krepke invencije ga gotovo nihče

ne prekaša, oblika skladb pa žal ni vedno dovršena; manjkalo mu je globoke formalne glasbene izobrazbe in je bil v neki meri samouk, ki je črpal vse iz sebe; vsebino in obliko. Različni vzroki in neljube razmere so krive, da se ni v mladih letih popolnoma posvetil samo glasbi. Tako bi bil gotovo naš sekularni klasik. Sicer pa mu je zagotovljen med našimi pevci večni spomin in iskrena hvalečnost. Bil je tudi sotrudnik »Pevca«. Naj mu bo Večni dobrotljiv plačnik!

Ivan Dražil je umrl 6. novembra l.l. v Ljubljani. Bil je nad vse vnet pevec, ki je posvetil vse večere petju. Posebno se je oklenil pevskega društva »Slavca«, kateremu je bil več desetletij predsednik, častni član in nazadnje dosmrtni častni predsednik. Pel je prvi tenor in bil gotovo starosta ljubljanskih pevcev. Krasile so ga vse lepe lastnosti pravega pevca: vljudnost, miroljubnost, poštenost, vernost, delavnost in požrtvovalno samozatajevanje. Naj počiva v Bogu!

Iz uredništva in upravnistva

Radi pomanjkanja prostora zastajajo razna poročila. Pa nič ne de, če ni poročil točno za koncerti, glavno je, da pridejo v »Pevce« na dan, da so ohranjena zgodovini in objavljena javnosti. Pride vse na vrsto. Če bodo naročniki storili svojo dolžnost, bomo skušali zadnjo številko povečati. Snov se namreč nabira.

Ponovno pozivam pevovodje, naj sporočajo o koncertih in delu, četudi le prav kratko. Kdor ima kakšno željo, predlog ali nasvet glede »Pevčeve« vsebine, naj jo sporoči uredniku, ki jo bo po vseh močeh upošteval.

Uprava prosi vse naročnike, ki še niso poravnali naročnine, naj jo takoj poravnajo po položnici, da ne bomo imeli zopet zastoja. Odbor in uprava se trudita, da bi ostali v redu, zamudniki pa nam zavirajo pot in delo.

Pevci, naročite si priloge po 10 Din za vse leto. Pevovodje, povejte pevcem, kako je mučno, zamudno in po zakonu prepovedano prepisovanje not. Ni ga zbora, ki ne bi mogel tudi pri enem samem najskromnejšem koncertu dobiti toliko čistega dobička, da bi za vse pevce naročil priloge. Potem moremo soditi delavnost zbora in smisel za organizacijsko delo.

Članarino plačujejo nekateri zbori zelo neredno. Odkod naj pa krije uprava pisarniške stroške in poštnino. Danes je Pevska zveza neobhodno potrebna, od nje imajo zbori pri svojem delu neizmerno podporo in pomoč, zato je njihova sveta dolžnost, da jo podpirajo z redno članarino letnih 25 Din in točno naročnino: Pevce 30 Din, priloge za pevce po 10 Din. Podpirajte nas, vse naše delo velja vam in v podporo vašemu delu.

Izdajatelj: Pevska Zveza, Vinko Lavrič v Ljubljani — Urednik: prof. M. Bajuk v Ljubljani
Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejec